

หลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

Buddhist Principles Related to Political leadership of Local Administrators in Mueang District, Khon Kaen Province

พระวัชรภูมิ ปญญากรโณ (เรียนชารี)¹, สุธิพงษ์ สวัสดิ์ทา², สุรพล พรหมกุล³

^{1,2,3}มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น, ขอนแก่น, ประเทศไทย

Phra Watcharaphum Panyaparano (Riancharee)¹, Sutipong Sawadta², Suraphon Promkun³
^{1,2,3}Mahachulalongkornrajavidyalaya University Khon Kaen Campus, Khon Kaen, Thailand

✉: monks02051999@gmail.com
(Corresponding Email)

Received: 19 March 2025; Revised: 31 March 2025; Accepted: 02 April 2025
© The Author(s) 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้วิเคราะห์ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่น โดยใช้วิธีวิจัยแบบผสานวิธี ผลการศึกษาพบว่า 1) หลักพรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับภาวะผู้นำทางการเมือง และสามารถใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมและจริยธรรมในการบริหารงานท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดเท่ากับ 3.85 รองลงมาได้แก่ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านอารมณ์ด้านสังคม และ ด้านความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 3.80 และ 3.68 ตามลำดับ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น พบว่า หลักพรหมวิหาร 4 มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.71 3) ภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ตามหลักพรหมวิหาร 4 ผู้บริหารท้องถิ่นพึงปฏิบัติหน้าที่และทำด้วยความเต็มใจ คิดดี มีเมตตาต่อพี่น้องประชาชนในพื้นที่ จะต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์และจริงใจต่อหน้าที่ ต้องคำนึงถึงประโยชน์

ส่วนรวมเป็นหลักมีความยินดีต่อผู้อื่นจะต้องทำหน้าที่ให้ดี คือ ช่วยเหลือประชาชน เข้าพบปะประชาชนอยู่ตลอดเวลา การทำหน้าที่จะต้องทำโดยไม่มีอคติ

คำสำคัญ: หลักพุทธธรรม, ภาวะผู้นำ, ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น

Abstract

The objectives of this thesis were: 1) to study the level of political leadership among local administrators in Mueang District, Khon Kaen Province; 2) to examine the relationship between the Four Brahmavihāra and the political leadership of local administrators in Mueang District, Khon Kaen Province; 3) to explore the application of the Four Brahmavihāra to enhance the political leadership of local administrators in Mueang District, Khon Kaen Province. This research employed a mixed-method approach, integrating both quantitative and qualitative research methods. The quantitative research was conducted using a questionnaire as the primary tool for data collection. The sample group consisted of 399 local politicians in Mueang District, Khon Kaen Province. The statistical methods used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. Hypothesis testing was conducted using Pearson's correlation coefficient. The qualitative research involved in-depth interviews with 12 key informants, and the data were analyzed using descriptive content analysis. The research results were as follows: 1. The overall level of political leadership among local administrators in Mueang District, Khon Kaen Province, is high. When examining different aspects, it was found that all aspects were rated at a high level. The personality aspect had the highest mean score of 3.85, followed by morality and ethics (3.83), emotional intelligence (3.80), social skills, and knowledge and competency (3.68), respectively. 2. The relationship between the Four Brahmavihāra and the political leadership of local administrators in Mueang District, Khon Kaen Province, is statistically significant at the 0.01 level, with a positive correlation coefficient of 0.71. 3. Political leadership of local administrators in Mueang District, Khon Kaen Province, according to the principles of the Four Divine Abodes, local administrators should perform their duties and do so willingly, with good thoughts and compassion for the people in the area. They must be honest and sincere in their duties. They must consider the public interest as their main concern, be happy for others, and must perform their duties well, that is, help the people and meet them all the time. Performing duties must be done without bias.

Keywords: principles of Buddhism, Leadership, local administrators

1. บทนำ

หลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ถือเป็นบทบาทและหน้าที่ที่ผู้นำในสังคม รวมถึงภาวะของการเป็นผู้นำเพื่อนำพาองค์กรสิ่งแวดล้อมและสังคมไปสู่ความสำเร็จในชีวิตและทางการเมืองได้ ดังนั้นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำ จึงต้องมียุทธศาสตร์ประกอบสำคัญที่สุดคือ เป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์ มองกว้าง มองไกล มองรอบด้าน ภาวะนำหรือผู้บริหารที่ประชาชนต้องการนั้น ต้องมีหลักพุทธธรรมในคุณงามความดี เพื่อส่งผลต่อการบริหารจัดการบ้านเมืองและสังคมไปในทิศทางที่สงบสุข

ร่วมเย็น ซึ่งในที่นี้ หลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับผู้บริหาร ขอยกตัวอย่างหลักธรรมในพรหมวิหาร 4 ซึ่งเป็นหลักการปฏิบัติที่เจ้าคนนายคนพึงมีและปฏิบัติต่อการบริหารจัดการในสังคม การบริหาร หลักพุทธธรรมเพื่อการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดีพระพุทธเจ้าเป็นผู้บริหารการบริหารของพระพุทธเจ้า เป็นการบริหารที่มีประสิทธิภาพสูงสุดระบบหนึ่งในโลก จึงทรงทำให้บรรลุเป้าหมายและพระพุทธศาสนายั่งยืน หลักธรรมนั้นคือมรรค หลักที่ทรงมอบให้แก่พุทธศาสนิกชน ทั้งที่เป็นเทพดาและมนุษย์ ธรรมะตามหลักของนักปกครองที่ควรมี ก็เป็นหลักธรรมสำคัญที่จะทำให้หมู่พลมนุษยชาติเกิดความสงบสุขได้ ก็ต้องเริ่มจากมีนักปกครองที่ดี มีหลักการปกครองที่ดี หลักการดังต่อไปนี้ จะเป็นหลักการที่จำเป็นสำหรับนักปกครองทั้งหลายไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองแผ่นดินหรือผู้ปกครองส่วนท้องถิ่นหรือระดับผู้บริหารในองค์กรต่าง ๆ โดยยึดหลักปกครองตามแบบฉบับที่พระพุทธเจ้าได้ทรงแสดงไว้ กล่าวคือ หลักธรรมาภิบาล (พระนพลสิทธิ์ สุทนต์จิตโต,2022)

หลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธก็คือหลักธรรมต่าง ๆ ที่ได้ถูกบัญญัติไว้ในพระไตรปิฎก มีประโยชน์หรือคุณค่ามากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับการณ์ที่นักปกครองจะพึงนำไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติตน ซึ่งต้องพึงสังวรไว้ว่า นักปกครองที่ดีจะเป็นผู้นำความสงบสุขมาสู่สังคมโลกต่อไปในอนาคต อีกทั้งการศึกษาหลักธรรมาภิบาลตามแนวคิดที่เรียกว่า “ธรรมาภิบาลเชิงพุทธ” (Buddhist Governance) มีแนวคิดสำคัญ ประกอบด้วยธรรมราชา: ที่มาแห่งแนวคิดธรรมาภิบาลเชิงพุทธ “ธรรมาภิบาลเชิงพุทธ” (Buddhist Governance) นั้นปรากฏในพระไตรปิฎก อคัณณสูตร ที่ขนิณาย เกี่ยวกับมนุษย์ที่ไม่มี ความแตกต่างทางชนชั้น เมื่อวิวัฒนาการของสังคมมนุษย์ดำเนินต่อไปเรื่อย ๆ จึงมีการคัดเลือก “มหาชนสมมุติ” ซึ่งเป็นบุคคลที่ประชาชนคัดเลือกกันขึ้นมา (พระครูปลัดสุวัฒน พุทธิคุณ,2565)

หลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองและกลุ่มพุทธบริษัททั้งฝ่ายคฤหัสถ์และบรรพชิต เมื่อมาอยู่ร่วมกันในวัฒนธรรมของชาวพุทธแล้ว จำเป็นที่จะต้องอยู่ด้วยความมีคุณธรรมเป็นจุดกลางทางความคิดที่มาพบกัน โดยการปลูกฝังให้เกิดความรัก ความเคารพต่อกัน ซึ่งความรักความเคารพต่อกันนั้นเป็นผลซึ่งจะเกิดขึ้นจากการแสดงความมีน้ำใจ คือ สงเคราะห์ อนุเคราะห์ เมื่อมีความรัก ความเคารพต่อกันให้การสงเคราะห์ อนุเคราะห์ต่อกันแล้ว การทะเลาะวิวาทกันก็จะไม่เกิดขึ้น ความสามัคคี ซึ่งเป็นผลที่พึงปรารถนาของหมู่คณะ ไม่ว่ายุคใด สมัยใดก็จะบังเกิดขึ้น และที่สำคัญ พระพุทธเจ้า ทรงให้เริ่มที่จิตใจซึ่งเป็นเจ้าของพฤติกรรม หากมนุษย์มีความคิดอย่างถูกต้อง มีวิธีพูดถูกต้อง ปฏิบัติหน้าที่การทำงานถูกต้อง มีอาชีพถูกต้องใช้สติปัญญาถูกต้อง มีความตั้งใจถูกต้อง มนุษย์ย่อมเกิดสามัญสำนึกรับผิดชอบต่อพฤติกรรมของตนเอง ความสับสนวุ่นวายในสังคมจะลดลงถึงความสงบในที่สุด ซึ่งเป็นวัตถุประสงค์สำคัญแห่งหลักธรรมาภิบาลเชิงพุทธได้อย่างแท้จริงการที่นักบริหารนำหลักพุทธธรรมทางพระพุทธศาสนา มาเป็นเครื่องกำกับในการบริหารงานทุกด้าน ย่อมเป็นการประสานความเชื่อแนวคิดในเชิงจริยธรรมของสังคมเข้ากับการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งมีความเหมาะสมอย่างยิ่ง เพื่อก่อให้เกิดการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (พระครูปลัดสุวัฒน พุทธิคุณ,2022)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาหลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2.วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น
3. เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมหลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

3. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง หลักพุทธธรรมกับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) และการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการ สัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant)

1. ประชากรและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกผู้นำในเขตอำเภอเมืองขอนแก่น ที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปี รวมทั้งสิ้น 134,741 คน กลุ่มตัวอย่าง 399 คน โดยการคำนวณด้วยสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ (Taro Yamane)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวน 12 รูปหรือคน ได้แก่ นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านพุทธศาสนา 2 รูป นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านการปกครองส่วนท้องถิ่น 3 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านรัฐศาสตร์ 4 คน นักวิชาการหรือผู้ปฏิบัติงานด้านผู้นำชุมชนหรือผู้ใหญ่บ้าน 3 คน

2. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท

4. ผลการวิจัย

1. ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด

เท่ากับ 3.85 รองลงมาคือ ด้านคุณธรรมจริยธรรม ด้านอารมณ์ด้านสังคม และ ด้านความรู้ความสามารถ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 3.80 และ 3.68 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างหลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิเคราะห์ พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่มีความสัมพันธ์กับการตื่นตัวทางการเมืองของประชาชนในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

หลักพรหมวิหาร 4 ผลการวิเคราะห์ พบว่า หลักพรหมวิหาร 4 โดยภาพรวม มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีความสัมพันธ์เชิงบวก ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ 0.65 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

3. การส่งเสริมหลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น สามารถนำหลักพรหมวิหาร 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานท้องถิ่นของผู้บริหารในระดับท้องถิ่น โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาภาวะผู้นำทางการเมืองในท้องถิ่นให้นำไปสู่การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้นำและประชาชน รวมถึงการเสริมสร้างการมีจิตสำนึกและการทำงานที่มีคุณธรรมและจริยธรรม ผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่นโดยการประยุกต์ใช้หลักพรหมวิหาร 4 ในการดำเนินงาน การแสดงความเมตตาและกรุณาในการช่วยเหลือประชาชน การมีมุกตาในการสนับสนุนผลงานของผู้อื่น และการใช้ความอุเบกขาในการตัดสินใจที่ยุติธรรมและเหมาะสม ช่วยส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำและประชาชนในท้องถิ่น และทำให้การบริหารงานท้องถิ่นมีประสิทธิภาพมากขึ้น การส่งเสริมหลักพรหมวิหาร 4 ช่วยเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีคุณธรรมและสามารถสร้างความสามัคคีในชุมชนได้

5. อภิปรายผลการวิจัย

การอภิปรายผลในครั้งนี้ผู้วิจัยจะได้นำประเด็นที่มีความสำคัญของหลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น มีประเด็นที่น่าสนใจสามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1) จากการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมากทั้ง 4 ด้าน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะในเรื่องของการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการกิจกรรมทางการเมือง คณะกรรมการการผู้บริหารท้องถิ่น มีการส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามาใช้สิทธิได้เข้าใจในสิทธิและหลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะ ผู้นำทางการเมืองของตนเองในการปกครองอย่างทั่วถึงมีการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการใช้หลักธรรมในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้ความเข้าใจอย่างถูกต้องก่อนการไปใช้เพื่อที่จะพัฒนาให้ดียิ่ง ๆ ขึ้นไป ทำให้ระดับการมีความสัมพันธ์ต่อหลักพุทธธรรมของประชาชน อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เถลิงพล นุชอุดม และคณะ(2562)ได้ทำการวิจัย

เรื่อง “เกณฑ์ในการตัดสินใจเลือกผู้แทนระดับท้องถิ่น ในเขต กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ระดับเหตุผลที่ใช้ในการตัดสินใจของประชาชนการใช้หลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

2) ด้านความรู้ความสามารถ จากการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก นี่เป็นเพราะว่า หลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำเป็นหลักธรรมที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และมุ่งก่อให้เกิดประโยชน์ต่อส่วนร่วม มีความชัดเจนและเข้าใจได้ง่าย จึงทำให้ระดับการมีความสัมพันธ์ต่อการมีความสัมพันธ์ต่อหลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับ พระไพฑูรย์ เมธิโก (มหาบุญ)(2554) ได้ศึกษาเรื่อง “การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาล ตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม : ศึกษาในช่วงเวลา พ.ศ. 2554 ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมด้านความรู้ความสามารถอยู่ในระดับมาก

3) ด้านบุคลิกภาพ ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านบุคลิกภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าคุณลักษณะของผู้บริหารนักการเมืองท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความเสียสละชอบช่วยเหลืองานส่วนรวมหรืออาจจะเป็นคนในเขตพื้นที่โดยกำเนิด มีประสบการณ์ มีชื่อเสียง มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีฐานะทางเศรษฐกิจดีเป็นพื้นฐานเบื้องต้นอยู่แล้ว จึงทำให้ระดับการมีความสัมพันธ์ต่อการมีความสัมพันธ์ต่อหลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะ ผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งไม่สอดคล้องกับ พระธนากร ญาณโมลี (มนูบุตร)(2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร” ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ด้านบุคลิกภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

4) ด้านอารมณ์ด้านสังคม ผลการวิจัยพบว่า ระดับหลักภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านอารมณ์ด้านสังคมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้บริหารท้องถิ่นได้จัดให้มีการรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมสังคมในด้านของสื่อออนไลน์ต่าง ๆ และปัจจุบันประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อต่าง ๆ ได้อย่างสะดวก ทำให้ประชาชนได้รับข้อมูลต่าง ๆ อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับ นุชปาดดา ธนวิโรตม (2557) ได้ศึกษาเรื่อง “ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งใน เขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์” ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ ด้านอารมณ์ด้านสังคม อยู่ในระดับมาก

5) ด้านคุณธรรมด้านจริยธรรม ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น ด้านคุณธรรมด้านจริยธรรมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ก่อนที่ประชาชนจะมีความสัมพันธ์ต่อหลักพุทธธรรม ได้คำนึงถึงบุคคลที่เป็นคนรู้จักเป็นอย่างดี เป็นเพื่อนหรือคนที่สนิท ผู้บริหารที่เคยช่วยเหลือหรือเป็นผู้มีบุญคุณ หรือเป็นผู้มีอุปการคุณแนะนำให้เลือก ซึ่งไม่สอดคล้องกับพระปัลลิวโรจน์ ปภาโร (เจริญโชคพาณิชย์)(2561) ได้ทำการวิจัยเรื่อง “การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร” ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ส่วนตัวกับผู้บริหารท้องถิ่นมีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกผู้บริหารส่วนตำบล ด้านคุณธรรมด้านจริยธรรมมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง

หลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

1. ด้านหลักพรหมวิหาร 4

ระดับหลักพรหมวิหาร 4 กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยที่ระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่า ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น มีความรักความปรารถนาดีต่อชุมชนด้วยความเต็มใจและยินดีสละเวลาปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ชุมชนอย่างเต็มใจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระปัลลิวโรจน์ ปภาโร (เจริญโชคพาณิชย์)(2561) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษาเขตบางบอนกรุงเทพมหานคร พบว่า ครูโรงเรียนประถมศึกษา มีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษาเขตบางบอนกรุงเทพมหานครโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก

1. ด้านเมตตา จากการวิเคราะห์พบว่าหลักพรหมวิหาร 4 ด้านเมตตา มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้นำท้องถิ่นมีการจัดกิจกรรมต่างๆในชุมชนท้องถิ่นโดยคำนึงถึงประโยชน์ของคนในท้องถิ่นเป็นหลักและมีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กับประชาชนและชุมชนเป็นอย่างดีผู้นำท้องถิ่น ยินดีสละเวลาปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ชุมชนอย่างเต็มใจซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระมหาชาติเชื้อ วชิรญาณ (ประเสริฐไทย)(2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ด้านเมตตาอยู่ในระดับมาก

2. ด้านกรุณา จากการวิเคราะห์พบว่าหลักพรหมวิหาร 4 ด้านกรุณา มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้บริหารส่วนท้องถิ่น มีความจริงใจในการปฏิบัติหน้าที่เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยด้านต่าง ๆ ยังได้จัดสรรงบประมาณเกี่ยวกับสวัสดิการผู้ด้อยโอกาสในชุมชนและมีความจริงใจในการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความยั่งยืนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ต่อศักดิ์ สังขะทิพย์(2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วม

ร่วมในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ระดับพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม ด้านกรุณาอยู่ในระดับมาก

3. ด้านมูทิตา จากการวิเคราะห์พบว่าหลักพรหมวิหาร 4 ด้านมูทิตามีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ผู้นำท้องถิ่นให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชุมชนและยังให้การยกย่องชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาและยังให้การสนับสนุนงบประมาณอย่างต่อเนื่องซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระธนากร ญาณโมลี (มนูบุตร)(2566) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ทั้ง 5 ด้าน ด้านมูทิตาอยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านอุเบกขา จากการวิเคราะห์พบว่าหลักพรหมวิหาร 4 ด้านอุเบกขามีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะว่าผู้นำท้องถิ่นวางตัวเป็นกลางในการพัฒนาชุมชนอย่างมีเหตุผล มีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และองค์กรต่าง ๆ ได้ดี ไม่ก้าวท้าวแทรกแซงในความคิดเห็นของประชาชนและไม่มีอคติต่อคนกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งในการพัฒนาท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภารดี ชินโซ(2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า ระดับการตัดสินใจเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ในอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น ด้านอุเบกขาอยู่ในระดับมาก

6.องค์ความรู้ที่ได้รับ (Body of Knowledge)

แผนภาพที่ 1 องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย หลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

6. ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะจากการวิจัยครั้งนี้โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. ด้านความรู้ความสามารถมีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดดังนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดนโยบายเพื่อส่งเสริมความรู้ความสามารถให้แก่ผู้บริหารท้องถิ่น
2. ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นควรแนะนำหรือเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาสถานการณ์ในด้านต่างๆ โดยอาศัยข้อมูลและการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้ผู้มีอำนาจตัดสินใจ หรือองค์กรต่าง ๆ ได้นำไปใช้ในการวางแผนและกำหนดนโยบายที่เหมาะสม
3. ผู้บริหารส่วนท้องถิ่นควรจัดทำแผนปฏิบัติการด้านการพัฒนาบุคลากรทางการเมืองตาม หลักธรรม และภาวะผู้นำตามระบอบประชาธิปไตยโดยส่งเสริมหลักพุทธธรรมที่มีความสัมพันธ์กับภาวะผู้นำทางการเมืองของผู้บริหารท้องถิ่น ในอำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักธรรมอื่นๆนอกจากหลักพรหมวิหาร 4 เช่น อคติ 4 หิริโอตตปปะ สัมปปีริสธรรม 7 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น อันเป็นแนวทางในการส่งเสริมต่อผู้บริหารส่วนท้องถิ่น โดยนำหลักธรรมมาประกอบการไปใช้ในการเลือกผู้บริหารส่วนท้องถิ่นหรือสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรคนต่อไป

2. ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปประยุกต์ใช้ในองค์กร หน่วยงานภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้องต่อไป

เอกสารอ้างอิง

ไชย ณ พล อัครศุภเศรษฐ์. (ม.ป.ป.). ระบบบริหารมาตรฐานพุทธ. กรุงเทพฯ: เคล็ดไทย.

ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. (2521). สังคมกับการปกครอง. กรุงเทพฯ: แพร่วิทยา.

เฉลิมพล นุษุฒม และคณะ. (2562). เถนทในการตัดสินใจเลือกผู้แทนระดับท้องถิ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร.

วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยปทุมธานี, 11(2), 32–44.

ต่อศักดิ์ สังขะทิพย์. (2565). การมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดของประชาชนในอำเภอชื่นชม จังหวัดมหาสารคาม [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

นุชปภาดา ธนวิโรดม. (2557). ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งของผู้มีสิทธิเลือกตั้งในเขตเทศบาลนครนครสวรรค์ จังหวัดนครสวรรค์ [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

พระครูภาวนาโสภิต (บุญรัตน์ เมืองวงศ์). (2553). การบริหารการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในล้านนา.

ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

พระครูปลัดสุวัฒน พุทธิคุณ (สุเทพ ดีเยี่ยม). (2565). The Journal of Research and Academics, 5(2), 270–271.

พระไพฑูรย์ เมธิโก (มหาบุญ). (2554). การประยุกต์พรหมวิหาร 4 เพื่อการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลอ้อมใหญ่ อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐม [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

พระธนากร ญาณโมลี (มนูบุตร). (2566). ปัจจัยที่มีผลต่อพฤติกรรมการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอไทยเจริญ จังหวัดยโสธร [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].

- พระปลัดวิโรจน์ ปภากร (เจริญโชคพาณิชย์). (2561). *การศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงตามหลักพรหมวิหาร 4 โรงเรียนประถมศึกษา เขตบางบอน กรุงเทพมหานคร* [วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- พระมหาชาติเชื้อ วชิรญาณ (ประเสริฐไทย). (2564). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนที่มีผลต่อการเลือกตั้ง พ.ศ. 2562 อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู* [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].
- ภารดี ชินโซ. (2565). *ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของประชาชนในการเลือกตั้งนายกองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอแวงน้อย จังหวัดขอนแก่น* [วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย].